

bulletin

november 2012

4

zondag 9 december 2012

Maarten Frankenhuis

Inhoud van dit bulletin

- 2** Activiteiten SOOP-lezing: Hans Mulder
Activiteiten Wandeling Bijlmermeer
Nieuws 'Eerste Stenen'
Poëzie Plantagegedicht van Martinus Nijhoff
- 3** Nieuws Piet Meerburgbrug onthuld
Terugblik Jamaica Farewell
Terugblik SOOP-lezing Emil Polak, Artis
Terugblik SOOP-lezing Roeland Lagendijk
Terugblik Wandeling o.l.v. Remco Daalder
Terugblik Muziek in Eik en Linde
- 4** Terugblik Plantage Poëzieprijs
Observaties uit de buurt door Joke van der Wey
Ook in de Plantage Schrijvers uit Oost

Ko van Geemert spreekt met de oud-Artisdirecteur over zijn boek *Droomonderduik*

Verzetsmuseum, Plantage Kerklaan 61

Aanvang 15.00 uur

Toegang gratis voor leden

Aanmelden verplicht: plantage@telfort.nl.

Gelieve daarbij aan te geven of u in het bezit bent van een Museumjaarkaart.

Ook niet-leden en museumbezoekers zijn welkom

Maarten Frankenhuis, van 1990 tot 2003 directeur van Artis, publiceerde dit jaar *Droomonderduik*, het verhaal van Alfred, een jongen die ruim twee jaar in Artis ondergedoken heeft gezeten. Frankenhuis mengt hierin zijn eigen ervaringen uit de Tweede Wereldoorlog, de informatie die over onderduikers in Artis bekend is, en zijn fantasie.

Hij zal in het Verzetsmuseum worden geïnterviewd door Ko van Geemert, waarbij ook de bezoekers de mogelijkheid hebben vragen te stellen.

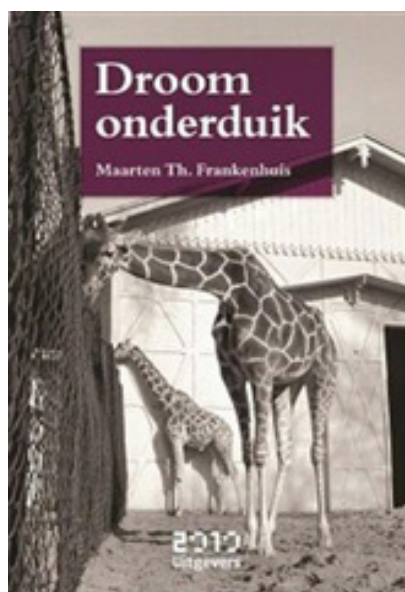
cultuurvrienden vereniging vrienden van de plantage

Redactie Ko van Geemert, Fred IJsebrands, Ineke Vlug, Ester Wouthuysen

Uitgave Vereniging Vrienden van de Plantage, Plantage Middenlaan 18, 1018 DD Amsterdam, www.vriendenvandeplantage.nl, info@vriendenvandeplantage.nl

Verschijnt 4x per jaar. **Bestuur** Leon Deben (voorzitter), Paul Verberne (secretaris), Fred IJsebrands (penningmeester), Ko van Geemert, Michaela Hanssen, Ineke Vlug en Ester Wouthuysen. **Nieuwe leden** aanmelden via onze website.

Contributie particulieren €16, huisgenoten €7, instellingen/bedrijven €35 per jaar. Betalingen INGbank 4431490 t.n.v. Vereniging Vrienden van de Plantage, Amsterdam.

ACTIVITEITEN 29 NOVEMBER

SOOP-lezing: Hans Mulder

Nieuwe Kerkstraat 124, 16.30 uur: na afloop buurtborrel

Toegang gratis

Hans Mulder, conservator van het Zoölogisch Museum, vertelt over de geschiedenis en de toekomst van de Artis-bibliotheek, zowel over het gebouw van architect G.B. Salm uit 1867 als over de collectie die grotendeels veel ouder is.

ACTIVITEITEN 7 DECEMBER

Wandeling Bijlmermeer o.l.v. Léon Deben

Verzamelen: 10.00 uur station Waterlooplein, op het perron

Aanmelden verplicht: deben@chello.nl

Deelname gratis, lunch voor eigen rekening

Het aantal deelnemers is beperkt (20)

Op vrijdag 7 december wandelen we door de Bijlmer vanaf Metrostation Ganzenhoef tot het Station Bijlmermeer o.l.v. stadssocioloog Léon Deben. Wij brengen een kort bezoek aan het Projectbureau Vernieuwing Bijlmer (coördinator Joop de Haan), bezoeken het stadsdeelkantoor aan het Anton de Komplein en gebruiken dan de lunch bij Tjinn. We vervolgen onze tocht tot de Arena boulevard.

NIEUWS

Op zoek naar 'Eerste Stenen' in de Plantage en buurt

De werkgroep *De Eerste Steen*, opgericht in 2009, inventariseert de eerste gelegde stenen in Amsterdam. De resultaten worden, met een korte beschrijving, getoond op de website. De stenen maken deel uit van de bouw- en woongeschiedenis van de stad. Onderzoek naar de relatie tussen pand en steenlegger levert interessante stukjes stadsgeschiedenis op. Ook zet de werkgroep zich in voor het behoud van beschadigde stenen en het herplaatsen in geval van sloop of nieuwbouw. Voor meer informatie over dit initiatief zie:

www.sites.google.com/site/gelegddoor/home

Bulletin | Vrienden van de Plantage | 20e jaargang nummer 4

De werkgroep heeft op dit moment de volgende stadsdelen grotendeels doorzocht: Centrum waaronder de Jordaan, de Waterloopleinbuurt en de grachtengordel, delen van de Pijp (Oud-Zuid) en Oost waaronder de Transvaalbuurt en de Watergraafsmere. De andere stadsdelen volgen.

Voor de Plantagebuurt (en omgeving) zijn de volgende eerste stenen – en architectenhandtekeningen, een duidelijk andere categorie overigens – opgespoord. Misschien kent u nog stenen die niet op onderstaand lijstje voorkomen?

Graag melden aan: info@vriendenvandeplantage.nl

Plantage Middenlaan 17, in vestibule (eerste steen)

Plantage Middenlaan 48 (signatuur architect)

Plantage Parklaan 20 (signatuur architect)

Plantage Kerklaan 57 (eerste steen en signatuur van de architect, beschadigd)

Plantage Muidergracht 27 (eerste steen)

Plantage Muidergracht 157 (signatuur architect)

Plantage Westermanlaan 5-7 (eerste steen)

Henri Polaklaan 14, tuinzijde (eerste steen)

Hortusplantsoen 8 (eerste steen)

Plantagegedicht

Het souper

't Werd stil aan tafel. 't Was of wijn en brood
Werd neergeslagen uit den greep der handen.
De kaarsvlam hing lang-wapperend te branden
En 't raam sprong open door een donkren stoot.

Als water woelden in den nacht de landen
Onder het huis; wij voelden hoe een groot
Waaien ons aangreep, hoe de wieken van de
Vaart van den tijd ons droegen naar den dood.

Wij konden ons niet bij elkaar verschuilen:
Een mensch, eenzaam, ziet zijn zwarte eenzaamheid
Dieper weerkaatst in de oogen van een ander—

Maar als de winden langs de daken huilen,
Vergeet, vergeet waar ons zwak hart om schreit,
Lach en stoot glazen stuk tegen elkander.

Martinus Nijhoff

NIEUWS

Piet Meerburgbrug onthuld

In aanwezigheid van oud-burgemeester Ed van Thijn, initiatiefnemer les Vuijsje, de kinderen van Meerburg, en een grote groep belangstellenden werd op 12 september j.l. de nieuwe naam van de brug onthuld door burgemeester Van der Laan en de voorzitter van het dagelijks bestuur van het stadsdeel Centrum Jeanine van Pinxteren. De naam *Piet Meerburgbrug* is aan beide zijden van de brug nr. 234 (over de Plantage Muidergracht, bij de hoek van het Hortusplantsoen en de Nieuwe Keizersgracht) in de vertrouwde Amsterdamse Schoolletters aangebracht.

Op de foto de drie kinderen van Piet Meerburg en Hans van Lochem: Jeanine, Krijn en Daan.

TERUGBLIK 26 SEPTEMBER

Jamaica Farewell, geslaagde voorstelling Palmenkas

Op woensdag 26 september vond (op initiatief van Ko van Geemert) de voorstelling *Jamaica Farewell* plaats in de 100-jarige Palmenkas in de Hortus Botanicus. Een speciale voorstelling, uitsluitend toegankelijk voor onze leden. Klassiek zangeres Jet van Helbergen en schrijfster Marjolijn van Heemstra maakten een voorstelling over heimwee, verlangen en over het verhaal achter het beroemde liedje van Harry Belafonte over Jamaica, *O, island in the sun...* Uitgevoerd werd bestaande en nieuw geschreven muziek, met medewerking van Maartijn Heida en Boele Weemoff, onder regie van Bart Kiene. In een volle kas werd het een gedenkwaardige avond. Jammer was dat er door een communicatiestoornis met de Hortus geen mogelijkheid was na afloop met de spelers en schrijfster kennis te maken. Er lopen met Jet van Helbergen afspraken voor een nieuw optreden voor onze vereniging.

TERUGBLIK 27 SEPTEMBER

SOOP-lezing: Emil Polak over Artis

Emil Polak, coördinator van het Masterplan Artis, liet ons aan de hand van een grote plattegrond zien hoe de dieren-

tuin er na de renovatie uit zal zien. Hij belichtte daarbij drie hoofdlijnen: de dieren, de gebouwen/monumenten, en de (historische) beplanting. Een belangrijke beslissing is om het aantal dieren te verminderen. En het vroegere ledenlokaal aan de Plantage Kerklaan, in WOII in gebruik als bevolkingsregister, wordt van een moderne verdieping voorzien. De doorbraak in de Plantage Middenlaan zal in de toekomst leiden naar een semi-openbaar plein met horecagelegenheid. De doorgang van daar naar de diertuin is niet bestemd voor de reguliere bezoeker.

TERUGBLIK 25 OKTOBER

SOOP-lezing: Roeland Lagendijk

De oorspronkelijk uitgenodigde spreker Roeland Rengeling was helaas verhinderd. Gelukkig kon in zijn plaats Roeland Lagendijk komen. Hij is sinds september 2012 integraal gebiedscoördinator Oost bij stadsdeel Centrum.

In die functie is hij behalve voor de openbare ruimte ook verantwoordelijk voor zaken als welzijn, jeugd, ouderen, economie, bouwen en wonen.

In de geanimeerde discussie die volgde ging het vooral over de herinrichting van de Nieuwe Kerkstraat, de problemen bij de Hortustunnel en de tijdelijke gebruikersruimte bij het Weesperplein, de druk op de buurt door de toekomstige aantallen studenten van de UvA (Roeterseiland) en de verbouw van de metrohalte Weesperplein. Lagendijk belooft de buurt d.m.v. het organiseren van buurtcafés en een bewonersplatform zo veel mogelijk bij alle ontwikkelingen te betrekken. Voor het gebied Oost zal hij geassisteerd worden door Joris Rolf, Matthijs Scheffer en Nichy Hijne.

TERUGBLIK 29 SEPTEMBER

Wandeling met Remco Daalder

Remco Daalder wist met gemak de grote groep belangstellenden te boeien met zijn brede kennis van het dieren- en plantenleven in de stad en vooral in de Plantage en omgeving. De oorspronkelijk uitheemse Plataan mag hier dan wel goed gedijen, maar het blijft een boom zonder natuurwaarde in onze streken, omdat hij, legde Daalder uit, maar een paar soorten insecten aantrekt, terwijl de oerhollandse iep een thuis biedt aan tientallen soorten. Hij wees op het belang van grasvelden als fourageergebieden voor vogels en op het evolutionaire verschil tussen de snijvlies van stads- en bosmerels. En wist u dat tenminste een keer per dag een sperwer met een enorme vaart door de Henri Polaklaan jaagt? En dat woonboten de rietgordels van de stad zijn?

TERUGBLIK 7 OKTOBER

Muziek in Eik en Linde

In de Plantagebuurt ging jarenlang de mare rond dat Ruña 't Hart reeds in de wieg de fles negeerde en naar haar moeders viool greep.

Niemand van de grote schare vrienden, die op 7 oktober

j.l. het concert bijwoonde van het Antoninkwartet, waarin Ruña “de eerste viool” speelt en dat voor de gelegenheid was uitgebreid met de door Schubert voorgeschreven extra cellist, had er behoefte aan om het waarheidsgehalte van dit verhaal te verifiëren, zo straalde de aangeboren klasse van haar prachtige spel af. Haar ensemblegenoten deden overigens die middag niet voor haar onder en samen bezorgden zij de vrienden een heerlijke muziekmiddag.

Deze uitvoering van het bekende strijkkwintet van Schubert, C-D956, klonk als een klok. We gaan van onze buurtgenote Ruña, maar ook van de andere leden van het kwartet, Shin Sihan, Amke te Wies en Robin van Gameren, alsmede van de bijspringende cellist, Kalle de Bie, zeker nog veel horen.

TERUGBLIK: 10 NOVEMBER

Plantage Poëzieprijs

Tijdens de zeer goed bezochte uitreiking van de Plantage Poëzieprijs in de Tango Salon, was dit bulletin al bijna ter perse. Toch willen we u even melden dat Rik Dereeper winnaar werd met *Suikertantes feestmaal*. Arjan Keene werd tweede met *Wanneer ik oud ben* en Hans Lam derde met *Schoolfoto*. In ons volgende bulletin zullen we er meer aandacht aan besteden, evenals aan de Morriënerdenking.

OBSERVATIES UIT DE BUURT

Bier op de muur

Door Joke van der Wey

Toen het Kadiksplein werd opgeknapt, een paar jaar geleden, hield ik mijn hart vast voor het Colaflesje van Van Wees. Die aandoenlijke gevelreclame boven het café op de hoek, waar nu Orloff zit, zou toch niet overgekwast worden? Gelukkig lieten ze hem zitten. Er zijn niet veel oude gevelreclames die de tijd overleefd hebben. Ze werden al snel overgeschilderd als er een andere uitbater of winkelier in het pand kwam. De Werkgroep Historische Gevelreclames Amsterdam doet zijn best om nog zo veel mogelijk te redden. Op dit moment wordt gezocht naar informatie en liefst een foto van de grote gevelreclame voor Van Vollenhovenbier op de blinde muur van de Plantage Badlaan bij de hoek van de Plantage Middenlaan. Wie zijn best doet, ziet in grote letters nog VOLLENHOVEN BIEREN staan. Maar dan moet je wel heel goed kijken. Daaronder moeten twee biertjes hebben gestaan, maar die zijn helemaal verdwenen. Er is dus grote behoefte aan een afbeelding om deze geveladvertentie voor het oer-Amsterdamse Van Vollenhovenbier naar behoren te kunnen restaureren. Naar aanleiding van een artikel in Het Parool is er al wat interessante informatie naar boven gekomen.

Zo wist Ben van Opstal (inmiddels 77) hoe deze kroeg aan zijn einde is gekomen. Het café werd indertijd (voor de oorlog) uitgebaat door Henk van Randeraat. De rode cafékater heette Henkie. Van Opstal, die er als kind naast woonde, weet nog dat ze alleen maar op de muur hoefden te kloppen

als het eten klaar was. Zijn vader wist dan dat hij zijn piketanissie snel leeg moest drinken.

Op een gegeven moment ging het mis. De vrouw van de kastelein liet haar man voor een week opnemen in een ze-nuwinrichting (wat daar aan vooraf gegaan is, weten we natuurlijk niet). Toen hij terugkwam was het café leeggeroofd. Zij vrouw was er vandoor met het geld en een Italiaan. Poes Henkie was er nog wel, daar hadden de burens zo lang voor gezorgd.

Waarschijnlijk was het in die tijd trouwens al geen Van Vollenhovencafé meer, maar een Heinekencafé. Van Opstal: ‘Het was prachtig om te zien hoe het bier met paard en wagen werd afgeleverd en hoe de tonnen van de kar werden afgerold op grote gevulde zakken zodat ze niet kapot barstten op het trottoir. Daarna werden ze naar de muur gerold, naar het open kelderluik en zo naar beneden. Het café had twee grote biljarts staan, ’t was een mooi café.’

Van Opstal heeft veel gefotografeerd, maar helaas geen cafémuren.

De grote vraag is nu: wie heeft een foto van het pand waarop de oude reclame te zien is? Wie iets in die richting weet op te duikelen, wordt in elk geval beloond met een paar flessen Van Vollenhovenbier, want dat wordt sinds een paar jaar weer in beperkte mate gebrouwen. Nu die reclame nog.

OOK IN DE BUURT: 25 NOVEMBER

Schrijvers uit Oost: over toneel

Amsterdamse Lloyd Hotel, 17.00-19.00 uur

De derde aflevering van Schrijvers uit Oost staat in het teken van het toneel. Rob de Graaf, Wanda Reisel en Iona Daniel schrijven speciaal voor deze historische locatie nieuwe scènes. De bijeenkomst vindt plaats in de mooiste stijlkamer van het Lloyd Hotel. Voor meer bijzonderheden, prijzen en reserveringen, raadpleeg www.schrijversuitoost.nl